

Юлія БІГУС,
заступниця директора з виховної роботи початкової школи №1
Хмельницької міської ради

Партнерство задля благородної мети

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, освітніх закладів, громадських організацій, сім'ї щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини.

Нині постала проблема радикальної перебудови, метою якого є виховання молодого людини – патріота України, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, професіонал, носій української національної культури.

Сучасне виховання повинне базуватися на системі цінностей, які через культуру, традиції, філософію, релігію вказують на вектор виховних зусиль, формують виховний ідеал. Існують інші цінності життя, які пов'язані з вихованням справжнього громадянина: вірність, піклування про дітей, про батьків і старших у сім'ї, взаємодопомога і любов до батьків, культура праці, дотримання народних звичаїв і традицій, пам'ять про предків, гостинність.

Метою національно-патріотичного виховання визначено становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвер-

дження національної ідентичності громадян па основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності. У Заходах щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року докладно прописані дії, які спрямовані саме на удосконалення нормативно-правової бази щодо національно-патріотичного виховання; створення соціально-педагогічних умов для реалізації національно-патріотичного виховання; зміни змісту й форми національно-патріотичного виховання; організації інформаційно-просвітницької роботи у сфері національно-патріотичного виховання; розвитку військово-патріотичного виховання.

Виховний процес нині здійснюється в реальному часі – у героїчний період сучасної історії України, яскравого сплеску патріотичної свідомості й масового героїзму українського народу. Згідно із Законом України «Про освіту» громадянська компетентність як ключова формується на уроках з усіх предметів, адже, за словами Анатолія Мокренка, «фізиками, хіміками чи математиками стануть одиниці, а громадянами мають стати всі, бо без громадян держава просто неможлива».

У нормативно-правових документах патріотизм визначають як прагнення до свободи, любов до Батьківщини, вірність і служіння їй і своєму народові. Патріотизм не обмежується носінням синьо-жовтих стрічок, загортанням у державний прапор і вигукуванням гасел. Це поняття невіддільне від мови народу, з яким ідентифікує себе патріот. Ключова роль української мови як шкільного предмета у формуванні національної і культурної ідентичності визначається тим, що мова – це те, що робить Україну Україною, а українців – українцями. Саме мова є стрижневою ознакою українськості.

У процесі національно-патріотичного виховання потрібно враховувати і таку систему компонентів духовного світу особистості українця:

1) національна психологія – психологію працьовитого господаря, вмілого хлібороба, захисника прав особистості й державної незалежності, духовної спадщини народу;

2) національний світогляд – система поглядів, переконань, ідеалів, які складають основу національної духовності;

3) національна правосвідомість – життя за законами добра і краси, правди і справедливості, гідності й милосердя;

4) національна мораль – людяність, доброта, милосердя, співпереживання як найбільші духовні надбання;

5) національний спосіб мислення – своєрідна істотність, завдяки чому із століття в століття відтворюються і розвиваються самобутня культура і душевне багатство українців;

6) національний характер і темперамент – гостинність і щедрість, талановитість, глибокий ліризм, свободолюбство;

7) національна ідеологія – ідейне багатство нації, система філософських, політичних, правових, економічних, моральних, естетичних та релігійних поглядів і переконань;

8) національна свідомість та самосвідомість – почуття гордості за приналежність до української нації.

Серед методів і форм патріотичного виховання пріоритетна роль належить активним методам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. Для дітей класний керівник має створити таке виховне середовище, де панує доброзичлива творча емоційно-позитивна атмосфера, яка стимулюватиме різноманітну пізнавальну діяльність учнів для розкриття потенціалу особистості, розвитку, вияву й застосування кращих моральних і громадянських якостей.

Основними формами патріотичного виховання молодших школярів є:

- інформаційно-масові: ранкові зустрічі, дискусії, диспути, інтелектуальні аукціони, ринги, вікторини, вечори, подорожі до джерел рідної культури, історії держави і права, створення книг, альманахів тощо;

- діяльнісно-практичні: творчі групи та осередки, екскурсії, свята, ігри-драматизації, огляди-конкурси;

- індивідуальні: доручення, творчі завдання, звіти, індивідуальна робота;

- наочні: шкільні музеї та музейні кімнати, галереї, виставки дитячої творчості, книжкові виставки, тематичні стенди, експозиції про подвиги героїв.

Важливим фронтом російсько-української війни є інформаційний, тому пріоритетну увагу в освітньому процесі необхідно приділяти боротьбі з фейками. Цьому сприятиме, зокрема, робота з медіатекстами, де розкриваються підступні наміри ворога й недолугість його думок.

Велика увага в освітньому процесі приділяється волонтерству. Другий рік поспіль педагогічний, учнівський та батьківський колективи нашої школи не припиняють робити добрі справи задля миру, для допомоги ЗСУ. Із

початку повномасштабного вторгнення росії в Україну учасники освітнього процесу, різали на смужки принесену тканину та плели маскувальні сітки, виготовляли окопні свічки, шили пов'язки, збирали кришечки, готували сухі сніданки та різдвяну кутю, влаштовували ярмарки, купували за виручені кошти дрони... Важко й порахувати, скільки зібраних пакунків підтримки відправилося на фронт для наших захисників.

Що ще допоможе організувати успішну волонтерську діяльність учнів? Це, звичайно, особистий приклад учителів, батьків, значущих дорослих.

Особливим теплом зігрівають серця бійців обереги, які виготовляють учні власноруч, патріотичні малюнки, листи зі словами подяки і побажаннями. Навчаючи дітей допомагати іншим, ми спонукаємо їх відчувати свою важливість та ґрунтовність.

Партнерство учнів, батьків, педагогів, адміністрації закладу освіти – це є та синергія, та рушійна сила, яка не дає зупинитись на досягнутому. «Ми в єдності – незламні» – ця ідея, зрозуміла нині кожному українцю. Тому маємо триматися разом, підтримувати один одного та спільно відстоювати наші права, захищати честь і гідність. І пам'ятати, що Державу, Перемогу й Цінності творять люди.

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради, № 38–39, 2017.

2. Посібник МОН «Як говорити про російсько-українську війну. Уроки стійкості, боротьби та перемог» URL: <https://surl.li/tmxwqk> (дата звернення 16.10.2024 року).

3. Наказ МОН «Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року» від 06.06.2022 №527.

4. Доповідь «Національно-патріотичне виховання в умовах війни». URL: <https://surl.li/owscry> (дата звернення 01.10.2024 року).